

מהוון למבדק מיומנויות למידה בתנ"ך- סיכום

למורה: מבדקי המיומנויות נועדו להוות כלי בעבורך בכדי לבדוק האם תלמידיך מכירים את המיומנויות הבסיסיות הנדרשות בתכנית הלימודים בתנ"ך. אנו ממליצים לבחון את התלמידים בתחילת השנה בכדי למפות את רמת ידיעתם ובסופה של השנה בכדי לבדוק מה למדו במהלך השנה ואילו מיומנויות כדאי לחזק בעתיד. במחוון מצויים קישורים למאמרים הדידקטיים העוסקים במיומנויות הלמידה בתנ"ך. לכל שאלה או תגובה ניתן לפנות במייל לרחל בורובסקי rachely.bo@gmail.com

1. גימטרייה

א. המר את המספרים הבאים לאותיות:

(לכל סעיף- 1 נקודה. סך הכל- 3 נקודות)

16- ט"ז

38- ל"ח

63- ס"ג

ב. המר את האותיות הבאות למספרים:

(לכל סעיף- 1 נקודה. סך הכל- 2 נקודות)

ט"ו- 15

ל"ה- 35

ג. סדר את הצירופי האותיות בגימטרייה לפי סדר עולה: (לכל מיקום נכון- 1

נקודה. סך הכל- 5 נקודות)

מ"ז, י"ח, ז', ל"ב, כ"ה

ז', י"ח, כ"ה, ל"ב, מ"ז

רציונל למורה:

- סעיפים א'-ב' בודקים את שליטת התלמידים בהמרת מספרים לאותיות ולהפך.
- ההמרות מתייחסות למספרים דו-ספרתיים- כפי שמצוי לרוב בתנ"ך.
- מומלץ לבדוק אם התלמידים הצליחו להמיר את המספר המורכב 16 או את צירוף האותיות המורכב- ט"ו. מומלץ להקדיש זמן ללימוד המספרים המורכבים והאותיות המורכבות: 15, 16; ט"ו, ט"ז.
- סעיף ג' בודק האם התלמידים יודעים לסדר את אותיות הגימטרייה לפי הסדר. הכרת המיומנות הזו מאפשרת לתלמידים לאתר פרקים ופסוקים.
- להרחבה: אפשר להיעזר בדף הלימוד על גימטרייה מאתר [תנ"ך מממלכת](#).
זכרו – ללא גימטרייה אי אפשר להתמצא בתנ"ך ובחלק ניכר מהמקורות היהודיים. אל תשלחו את תלמידי כיתה ז' לפני שברור כי הם יודעים גימטרייה

2. התמצאות בתנ"ך

א. איתור פרק ופסוק

פתח בספר שמות וכתוב את המילה הראשונה של הפסוקים הבאים: (לכל סעיף- 1

נקודה. סך הכל- 2 נקודות)

1. פרק ט"ז פסוק 11: **וידבר**

2. פרק ל"ח פסוק 17: **והאדנים**

ב. איתור ספר, פרק ופסוק

כתוב את המילה הראשונה של הפסוקים הבאים:

(לכל סעיף- 2 נקודה. סך הכל- 6 נקודות)

1. במדבר י', 29: **ויאמר**

2. יהושע ז' 1: **וימעלו**

3. מלכים א' ו' 28: **ויצף**

3. טעמי המקרא.

פתח בספר שמות בפרק ג' פסוק 19.

(לכל סעיף - 3 נקודות. סך הכל- 9 נקודות)

א. העתק את המילה שמעל לטעם- אתנח: **להלך**

ב. העתק את המילה שלפני הטעם- סוף פסוק: **חזקה**

ג. חלק את הפסוק לשני חלקים בעזרת טעמי המקרא:

חלק ראשון של הפסוק:

ואני ידעתי כי לא יתן אתכם מלך מצרים להלך

חלק שני של הפסוק:

ולא ביד חזקה

רצינונל למורה: השאלה מבקשת התמצאות בטעמי המקרא הבסיסיים: **סוף פסוק ואתנח**. מדובר

בטעמים אשר מחלקים את הפסוק לשני חלקים ואשר מסייעים להבנה של הפסוק.

- סעיפים א-ג בודקים זיהוי של שני הטעמים.

- סעיף ג' בודק האם התלמידים מבינים את משמעותו של הטעם אתנח כמפסיק העיקרי

בפסוק (המחלק את הפסוק לשני חלקים).

- להרחבה: אפשר להיעזר בדף הלימוד על טעמי המקרא מאתר [תנ"ך ממלכתני](#).

4. הכרת הספרים

מיינו את הספרים הבאים בטבלה לפי שלוש קבוצות: תורה, נביאים וכתובים. **הקפידו**

לכתוב את שמות הספרים על פי סדר הופעתם בתנ"ך.

(לכל ספר במיקום נכון- 2 נקודות. אם התלמיד שייך לקבוצה הנכונה- תורה ונביאים, אבל לא במיקום הנכון- יקבל 1 נקודה. סך הכל 18 נקודות)

תהלים, יהושע, דברים, מלכים, שמות, ויקרא, שופטים, דברי הימים, שמואל

תורה	נביאים	כתובים
1. בראשית	1. יהושע	1. תהלים
2. שמות	2. שופטים	-----
3. ויקרא	3. שמואל	-----
4. במדבר	-----	-----
5. דברים	-----	-----

רציונל למורה:

הסעיף בודק האם התלמידים יודעים לשייך את הספרים השונים לשלושת החלקי התנ"ך- תורה, נביאים וכתובים ולסדרם לפי סדר.

- להרחבה: אפשר להיעזר בדף הלימוד על סדר הספרים במקרא מאתר [תנ"ך ממלכתי](#).

5. ציר זמן

לפניך מספר אירועים המוזכרים בתנ"ך. סדר אותם לפי סדר התרחשותם:
(לכל מיקום נכון של אירוע 1 נקודות. סך הכל 8 נקודות)

מתן תורה בהר סיני, עגל הזהב, מגדל בבל, הולדת משה, כיבושי יהושע, חורבן בית המקדש, חיי אברהם, חטא המרגלים

1. מגדל בבל	5. עגל הזהב
2. חיי אברהם	6. חטא המרגלים
3. הולדת משה	7. כיבושי יהושע
4. מתן תורה בהר סיני	8. חורבן בית המקדש

רציונאל למורה:

- מיקום הסיפור בציר הזמן מאפשר לתלמיד להבין את הרקע של הסיפור והקשרו.
- השאלה בודקת האם התלמידים מכירים את האירועים המכוננים בתנ"ך- על פי סדר התרחשותם. כל האירועים נלמדו בכיתות היסוד לפי תכנית הלימודים במקרא.

6. שליטה בסימני הניקוד

קרא את המשפט והקף את המילה בעלת הניקוד הנכון:

(לכל תשובה נכונה – 3 נקודות. סך הכל 12 נקודות)

- א. מִשָּׁה / מֹשֶׁה הוציא את בני ישראל ממצרים
- ב. בנות מדין מִלֹּא / מִלֹּא / אֶת / אֶת הרהטים במים. (1.5 נקודות לכל מילה נכונה)
- ג. פרעה מִלֵּךְ / מֶלֶךְ על ארץ מצרים לפני 3000 שנים.
- ד. הסנה איננו אֶפֶל / אֶפֶל.

רציונאל למורה:

- הכרת סימני הניקוד ושליטה בהם הכרחית לקריאה מדויקת ולהבנת המקרא. השאלה בודקת אם התלמיד מכיר מסוגל להבחין בין מילים רק על פי הניקוד.
- להרחבה: אפשר להיעזר בדף הלימוד על הניקוד באתר [תנ"ך ממלכתי](#)

7. הבנת פסוקים

- כתוב את הפסוקים הבאים בלשונך:
- (אם התלמיד הבין את המסר הבסיסי של הפסוק- יקבל 2 נקודות. אם דייק התלמיד בזמנים, בכינויים ובמילות היחס, יקבל עוד 2 נקודות. בסך הכל 4 נקודות לכל סעיף. סך הכל 16 נקודות).

- "וַיֵּשֶׁב יוֹסֵף מִצְרַיִם הוּא וְאָחָיו"
יוסף שב למצרים, הוא והאחים שלו
- "וַיֵּצְאוּ מִן־הָאָרֶץ וְלֹא יָכְלוּ לְשַׁתֵּת מִיַּם מִמֶּנָּה"
הם באו (הגיעו) למרה ולא יכלו (הצליחו) לשותת מים ממרה
- "וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת־נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־בְּרִיתוֹ"
אלהים שמע את הבכי שלהם (הצעקה שלהם) ואלהים זכר את ברית שלו
- "[...] לְהַצִּיל מִיַּד מִצְרַיִם וּלְהַעֲלֹתוֹ מִן־הָאָרֶץ הַהִוא"
להציל אותו מיד מצרים ולהעלות אותו מן הארץ היא

רציונאל למורה:

- השאלה בודקת את יכולת התלמיד להבין את השפה המקראית ואת שליטתו במבני הלשון המיוחדים למקרא (מורפולוגיה):
- וַיֵּוֹ הַהִיפּוּךְ- יש לשים לב שהתלמיד כתב את הפועל בזמן עבר. למשל- וַיֵּשֶׁב יוֹסֵף - יוסף **שב**. ראו מאמר דידקטי באתר [תנ"ך ממלכתי](#).
- כִּינוּיִם חֲבוּרִים- כינוי שייכות המתקשרים לשם- יש לשים לב שהתלמיד פירק את המילה לשם עצם + נטיית שייכות. למשל- הוּא וְאָחָיו - הוא והאחים שלו. או למשל- נַאֲקָתָם - הנאקה שלהם'- 'הצעקה שלהם'.

- כינויים חבורים- כינויי מושא- יש לשים לב שהתלמיד פירק את המילה לפועל + נטיית המושא (את...), למשל- להצילו – להציל אותו. או למשל- ולהעלותו – להעלות אותו.
- ה"א המגמה- יש לשים לב שהתלמיד המיר את ה"א המגמה שבסוף שם העצם ללמ"ד שבתחילת שם העצם. למשל- מְצַרְיָמָה - 'למצרים'.

8. השוואה :

לפניכם ציטוטים מספר במדבר ומספר דברים :

במדבר י"ג- סיפור המרגלים מפי המספר	דברים א' – סיפור המרגלים מפי המספר בפי משה
<p>א וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר. ב שְׁלַח-לָךְ אַנְשִׁים וַיֵּתְרוּ אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר-אֲנִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמִטָּה אֲבַתְיוֹ תִּשְׁלַחוּ כֹל נְשִׂיא בָהֶם. ג וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבַר פָּאָרָן עַל-פִּי ה' כָּלֶם אַנְשִׁים רְאִשֵׁי-בְנֵי-יִשְׂרָאֵל הַמָּה... </p>	<p>כב וַתִּקְרְבוּן אֵלַי (למשה) כָּלְכֶם וַתֹּאמְרוּ נִשְׁלַח אַנְשִׁים לְפָנֵינוּ וַיַּחְפְּרוּ-לָנוּ אֶת-הָאָרֶץ וַיָּשֻבוּ אֲתָנוּ דַּבֵּר אֶת-הַדִּבְרֶה אֲשֶׁר נִעְלָה-בָּהּ וְאֵת הָעָרִים אֲשֶׁר נִבְּאָ אֵלֵינוּ. כג וַיִּיטֹב בְּעֵינֵי הַדָּבָר וַאֲקַח מִכֶּם שְׁנַיִם עָשָׂר אַנְשִׁים אִישׁ אֶחָד לְשִׁבְט. </p>

- א. סמנו את הסעיף המציג את ההשוואה המדויקת ביותר בין שני הפסוקים : (2 נקודות על סימון תשובה נכונה)
- בשמות י"ג ובדברים א' מתואר סיפור המרגלים
- **בשמות י"ג ובדברים א' מתואר סיפור המרגלים. בשמות י"ג מתואר כי ה' שולח את המרגלים ואילו בדברים א' מסופר כי העם ביקש לשלוח מרגלים.**
- בשמות י"ג מתואר כי ה' ציווה על שליחת המרגלים ואילו בדברים א' מסופר כי האנשים ביקשו לשלוח מרגלים.
- בשמות י"ג משה שולח את המרגלים לראות מה הארץ ובדברים א' נבחרים 12 מרגלים.
- ב. בחרו בתשובה אחת שאיננה נכונה מבין התשובות המופיעות בסעיף א' והסבירו מדוע זו איננה השוואה מלאה. (3 נקודות על מתן הסבר מלא וממצה)
- בשמות י"ג ובדברים א' מתואר סיפור המרגלים- **בתשובה זו חסר ההבדל בין הפסוקים.**
- בשמות י"ג מתואר כי ה' ציווה על שליחת המרגלים ואילו בדברים א' מסופר כי האנשים ביקשו לשלוח מרגלים- **בתשובה זו מופיע רק ההבדל וחסר הדימיון.**
- בשמות י"ג משה שולח את המרגלים לראות מה הארץ ובדברים א' נבחרים 12 מרגלים- **בתשובה זו ההשוואה היא בין קריטריונים שונים.**

רצינאל למורה :

- השאלה בודקת יכולת השוואה בסיסית בין שני מקורות, על פי הנדרש מתכנית הלימודים לכיתה ז'.
- בכל תהליך של השוואה יש להתייחס לדמיון ולהבדל על פי קריטריונים דומים.
- להרחבה בעניין פיתוח יכולת השוואה ראו מאמר דיסקטי באתר [תנ"ך ממלכתני](#).

9. קריאת מפה

קראו את המפה וענו על השאלות הבאות:

(על כל תשובה נכונה יקבל התלמיד 2 נקודות. סך הכל- 10 נקודות)

- א. איך נקרא חבל הארץ במצרים אשר ממנה יצאו בני ישראל למסעיהם? **ארץ גושן**
- ב. ציינו נקודה אחת משותפת לכל ארבעת המסלולים: **קדש ברנע**
- ג. המפה מציינת שלוש דרכים מוכרות שחצו את מדבר סיני. ציינו את שמות הדרכים: **דרך ארץ פלשתים, דרך שור, דרך אל חגי**
- ד. שלוש הדרכים האלו הולכות מכיוון **מערב** לכיוון **מזרח** (נקודה אחת לכל כיוון)
- ה. מתוך שלוש הדרכים, מהי הדרך הנוחה ביותר עבור בני ישראל במסעם ממצרים לכנען ומדוע?
דרך ארץ פלשתים היא הקצרה ביותר לכנען

רציונאל למורה:

- משימה זו נועדה לבדוק מיומנות קריאת מפה בסיסית כפי שנדרש מתלמידי כיתות ז' על פי תכנית הלימודים.
- בסעיף א' **לא** תתקבל התשובה- ארץ מצרים. השאלה דייקה וביקשה לכתוב את שם הארץ במצרים שממנה יצאו בני ישראל למסעיהם.
- להרחבה במיומנות **קריאת מפה**- ראו מאמר דידקטי באתר [תנ"ך ממלכתי](#).

מורים יקרים,

אנא הקפידו לשלח את תלמידי כיתה ז' כשהם מצוידים במיומנות הלימוד הבסיסיות. בלעדיהן נתקשה לחבב את ספר הספרים על תלמידינו.